

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

ชั้น 3 อาคารสุขภาพแห่งชาติ เลขที่ 88/39 ถ.ติวานนท์ 14 ต.ตลาดขวัญ อ.เมือง จ.นนทบุรี
โทรศัพท์ 0 2832 9141-4 โทรสาร 0 2832 9001 เว็บไซต์ www.nationalhealth.or.th

ข้อมูลพื้นฐาน : พระสงฆ์กับการพัฒนาสุขภาพ

ปัจจุบัน มีคนไทยร้อยละ ๙๕ นับถือศาสนาพุทธ พร้อมยึดถือหลักธรรมคำสอนเป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต โดยมี **พระภิกษุสงฆ์** เป็นผู้มีส่วนสำคัญในการเผยแผ่หลักธรรม ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และแบบอย่างที่ดีให้กับผู้คนในสังคม

หากในช่วงเวลาที่ผ่านมา พระสงฆ์กลับต้องเผชิญปัญหาสุขภาพอย่างมาก โดยเฉพาะการเจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ได้แก่ โรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ และไขมันในเลือดสูง สาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจาก **พฤติกรรม** ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ อาทิ รับประทานอาหารหวาน มัน เค็ม ที่ **รับใส่บาตรทำบุญจากประชาชน** พฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ อย่างการสูบบุหรี่ ดื่มกาแฟวันละหลายแก้ว บริโภคเครื่องดื่มชูกำลัง และขาดการออกกำลังกายอย่างเหมาะสม รวมทั้งค่านิยมทางโลกธรรมที่พระสงฆ์บางรูปยังปฏิบัติเสวยรักษาในโรงพยาบาล และบางส่วนเข้าไม่ถึงระบบบริการทางสุขภาพ หรือขาดญาติพี่น้องดูแล เป็นต้น

ตามข้อมูลจากกรมอนามัย ในการตรวจคัดกรองสุขภาพพระสงฆ์และสามเณรทั่วประเทศ จำนวน ๓๔๙,๖๕๙ รูป พบว่า แต่ละภูมิภาค มีปัญหาด้านสุขภาพที่แตกต่างกัน อาทิ **เขต กทม.** มีภาวะไขมันสูงผิดปกติ ทำให้เกิดภาวะโรคอ้วนมากที่สุด **ภาคใต้** มีภาวะกรดยูริกสูงและการทำงานของไตผิดปกติ **ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ** พบภาวะโลหิตจาง และพบว่าพระสงฆ์ที่อายุ ๓๕ ปีขึ้นไปเสี่ยงต่อการทำงานของไตผิดปกติถึง ๘ เท่า และหากมีภาวะอ้วนร่วมด้วยก็จะเสี่ยงต่อการเกิดโรคไขมันในเลือดผิดปกติและเบาหวานมากกว่าธรรมดา ๒ เท่า

ข้อมูลข้างต้น สอดคล้องกับสถิติของพระสงฆ์ที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลสงฆ์ เมื่อปี ๒๕๕๘ ซึ่งโรคอันดับต้นๆ ที่พบ ได้แก่ ไขมันในเลือดสูง โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง และรวมถึงโรคผู้สูงอายุอื่นๆ เช่น โรคต่อกระดูก ข้อเข่าเสื่อม ต่อมลูกหมากโต เป็นต้น

แม้ที่ผ่านมาจะมีหลายหน่วยงานดำเนินการแก้ไขปัญหาสุขภาพพระสงฆ์ แต่ยังเป็นเพียงโครงการเฉพาะกิจ ขาดการกำหนดเป้าหมายการทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการ ขาดการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ในพื้นที่ ซึ่ง **สมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ ๕ พ.ศ.๒๕๕๕** ได้เห็นความสำคัญในประเด็นนี้และมีฉันทมติเรื่อง **‘พระสงฆ์กับการพัฒนาสุขภาพ’** เพื่อให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรม ประกอบด้วย สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฯลฯ

เรื่อง “พระสงฆ์กับการพัฒนาสุขภาพ” ได้รับฉันทมติจากสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๕ พ.ศ.๒๕๕๕ มีสาระครอบคลุมการพัฒนาแนวทางปฏิบัติสำหรับพระสงฆ์ที่สอดคล้องกับพระธรรมวินัยและสถานการณ์ด้านสุขภาพ การบรรจุเนื้อหาพระสงฆ์กับการพัฒนาสุขภาพไว้ในหลักสูตรต่างๆ การจัดทำฐานข้อมูลและระบบข้อมูลด้านสุขภาพ โครงการวัดส่งเสริมสุขภาพ การพัฒนาระบบและรูปแบบการให้บริการด้านสุขภาพ การติดตามและตรวจเยี่ยมพระสงฆ์ที่เจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังหรือทุพพลภาพอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการรณรงค์ส่งเสริมให้ประชาชน

ตระหนักเรื่องการถวายสังฆทาน อาหารและเครื่องดื่ม เป็นต้น ซึ่งในกระบวนการติดตามการขับเคลื่อนมิติฯ ได้มีการตั้งกลไกคณะทำงานขับเคลื่อนมิติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ “พระสงฆ์กับการพัฒนาสุขภาพ” โดยมี นพ. ณรงค์ศักดิ์ อังคะสุวพลา รองประธานกรรมการขับเคลื่อนและติดตามการดำเนินงานตามมิติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ เป็น ประธานคณะทำงานฯ มีผู้แทนสำนักอนามัยผู้สูงอายุ กรมอนามัย และ ผู้แทนสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นคณะทำงานและเลขานุการ มีการติดตามขับเคลื่อนงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ทั้งหน่วยงานรัฐ ภาควิชาการ ประชาสังคม ภาคีสมัชชาสุขภาพพื้นที่ และองค์กรสงฆ์ทั้งในส่วนกลางและพื้นที่

ต่อมา ในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๕/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ ที่ประชุมได้รับทราบมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติดังกล่าว และสนับสนุนโครงการให้ทุกตำบลเป็นศูนย์กลางขับเคลื่อนวัดส่งเสริมสุขภาพ และในการประชุมมหาเถรสมาคม เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๐ มีมติรับทราบการยกร่าง **ธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ** เพื่อให้พระสงฆ์สามารถดูแลสุขภาพตนเองได้ตามหลักพระธรรมวินัย โดยชุมชนและสังคมมีแนวทางอุปถัมภ์พระสงฆ์อย่างถูกต้อง พร้อมส่งเสริมบทบาทของพระสงฆ์ในการเป็นผู้นำด้านสุขภาพของชุมชนและสังคมในอนาคต และให้ดำเนินการวัดส่งเสริมสุขภาพและธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ เข้าสู่แผนงานสาธารณสุขแห่งชาติของคณะสงฆ์ และตั้งคณะทำงานพระสงฆ์กับการพัฒนาสุขภาพเพื่อพัฒนาและขับเคลื่อนงานนี้

และเมื่อวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๖๐ ที่ผ่านมา ในเวทีแลกเปลี่ยนค้นหาประเด็นสำคัญและพัฒนาธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติได้ยกร่างประเด็นสำคัญในการพัฒนาธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติในเบื้องต้นประกอบด้วย ๗ หมวด ได้แก่

- หมวดที่ ๑ คำปรารภ (สถานการณ์ด้านสุขภาพพระสงฆ์)
- หมวดที่ ๒ คำนิยาม
- หมวดที่ ๓ จุดมุ่งหมายของธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์
- หมวดที่ ๔ พระสงฆ์กับการดูแลและเสริมสร้างสุขภาพตนเองตามหลักพระธรรมวินัย (ทางกาย จิต สังคม ปัญญา)
- หมวดที่ ๕ ชุมชนและสังคมกับการดูแลอุปถัมภ์พระสงฆ์ที่ถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย
- หมวดที่ ๖ บทบาทพระสงฆ์ในการเป็นผู้นำด้านสุขภาพของชุมชนและสังคม
- หมวดที่ ๗ การขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์

ธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติฉบับแรกที่จะเกิดขึ้นนี้ นับว่าเป็นเครื่องมือและกติการ่วมสำคัญที่จะนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงและแก้ปัญหาสุขภาพของพระสงฆ์ได้อย่างมีเป้าหมายและเป็นรูปธรรม ตามเจตนารมณ์ของมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๐ เพื่อให้บรรลุภาพพึงประสงค์ตามธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ พ.ศ.๒๕๕๙ ในหมวดการสร้างเสริมสุขภาพ ที่มุ่งให้ “บุคคลได้รับการสร้างเสริมสุขภาพและพัฒนาทักษะส่วนบุคคลและบุคคลอย่างเหมาะสมกับสภาวะความจำเป็นด้านสุขภาพ” ทั้งนี้ธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ เป็นธรรมนูญสุขภาพเฉพาะประเด็นที่ธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ พ.ศ.๒๕๕๙ ให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ โดยในกระบวนการยกร่างธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติทางสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) หน่วยงาน องค์กร และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง จะเปิดเวทีการรับฟังความคิดเห็นอย่างกว้างขวางจากทุกภาคส่วนทั่วประเทศ โดยคาดว่าจะเสร็จสิ้นและประกาศใช้ได้ภายในปี ๒๕๖๐